

De weg is het doel ?

*“Julie kunnen er wel een boek over schrijven”, zeggen veel mensen tegen ons als we het hebben over “L’Esprit du Chemin”, onze wandelherberg voor-en-door-pelgrims aan de **camino** naar **Santiago de Compostela**. Tja, aarzelen we dan, als ... we er de tijd voor zouden hebben, als ... niet elke andere Nederlander al een boek zou schrijven over zijn/haar unieke belevenissen en inzichten, als ...*

Dat boek laat dus nog op zich wachten. Wel hebben we besloten om een artikel te schrijven voor de Jacobsstaf. Het is tenslotte echt een geweldige ervaring, zo’n seizoen van zes maanden dag in, dag uit aan “de weg”. Daarvan willen we graag wat met u delen. En we zien wel of het bij deze eerste bespiegelingen blijft.

Diegenen die vorig jaar vroeg op pad zijn gegaan, soms om de verwachte drukte van het Heilig Jaar te ontlopen, zullen zich het nog maar al te goed herinneren: wat was het vaak slecht weer. Dagenlang zwoegen op de pedalen tegen een keiharde wind. Of steeds weer uitglijden op modderige paden, met een rugzak vol natte spullen. Zelfs begin mei viel er nog sneeuw in de westelijke Pyreneeën. Je kon er tot je knieën of verder in wegzakken.

Enkele dagen was het echt bar en boos: kou, mist, regen, natte sneeuw, en -zeker bovenin- een snijdende wind. Dat leidde tot gevaarlijke situaties, ook omdat nogal wat mensen het dringende advies van het pelgrimsbureau negeerden, om “de vallei van Karel de Grote” (Valcarlos) te volgen, in plaats van de hoger gelegen “weg van Napoleon”. Op één dag zijn tientallen mensen door storm en regen gedwongen om terug te keren naar Saint-Jean-Pied-de-Port. Sommigen kwamen klappertandend van de kou bij ons binnen, enkelen op het randje van onderkoeling (één van de grootste gevaren in de bergen). Later bleek dat diezelfde dag een pelgrim is

omgekomen. Zijn lichaam werd daags erna gevonden.

De tijd nemen

Niet alleen toen maar ook op andere momenten is ons opgevallen dat veel mensen een enorme drang hebben om op pad te gaan, al is het nog zo’n slecht weer. Soms, zoals op die trieste dag, brengt dat risico’s met zich mee. Op andere dagen betekent het dat je eigenlijk niet kunt genieten van de tocht. En dat terwijl de oversteek van de Pyreneeën één van de mooiste etappes van de hele *camino* is: prachtige vergezichten, wilde paarden op de berghellingen, vale gieren in de lucht, picknicken langs een beekje.

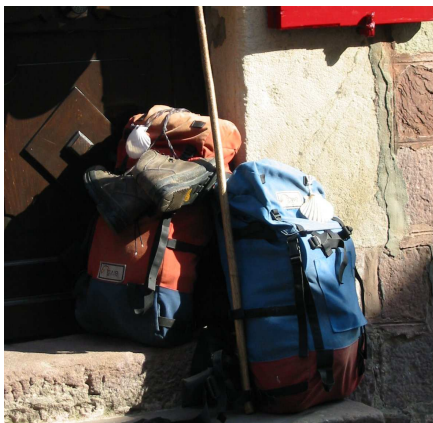
Vraag het maar aan Elizabeth, uit Londen. Ook zij kwam, lopend vanuit Le Puy, met slecht weer in Saint-Jean-Pied-de-Port aan. Hoewel ook zij graag verder wilde, heeft ze besloten om te wachten tot het mooi weer was. Na drie dagen werd haar geduld beloond en is ze met schitterend weer de bergen overgestoken.

De oversteek van de Pyreneeën. Bijna op de helft: la Vierge d’Orisson (of: Biakorri)

“Maar daar moet je dan wel de tijd voor hebben”, horen wij al enkele lezers mompelen. Inderdaad, maar ook ... de tijd voor willen *nemen*. Veel mensen gaan echter op pad met een strakke planning: “Ik moet dan en dan in Santiago zijn, want ... “. Dat wordt dan vaak geïllustreerd met een gedetailleerd etappe-schema, als een spoorboekje. Mèt de bijbehorende “stress” of het wel lukt om op tijd (over) te stappen.

Elk jaar weer lopen tientallen mensen die zo op pad gaan zich binnen enkele dagen stuk. Al vóór Pamplona gaan de spieren en gewrichten protesteren. Daar aangekomen moeten velen helaas hun tocht afbreken, op dringend advies van de dokter. Je kunt immers nog zo willen, je moet het ook *kunnen*. En voor bijna iedereen geldt dat ons lichaam het niet gewend is om dag-in-dag-uit zo'n prestatie te leveren. Zeker niet met een (te) zware bepakking. Zo'n conditie moet je opbouwen en dat kost nu eenmaal tijd. Dat is al helemaal het geval als je vooraf niet minstens een beetje hebt geoefend of als je doodmoe van je werk of de reis aan je tocht begint. Zoals die familie uit Australië die op het einde van een avond binnenvalt. Ze zijn bekaft van de lange vlucht en zien lijkbalek. Maar als ze na een glaasje drinken wat op adem zijn gekomen is hun eerste vraag: "Hoe vroeg kunnen we morgenochtend vertrekken ...". Het blijkt dat ze in één week naar Burgos willen lopen. Daar ze hebben afgesproken met een vriend. "Dat is zelfs als jullie topfit zouden zijn onhaalbaar", proberen wij nog, maar dat is voor dovemansoren.

Rugzakken op de stoep van onze herberg

Even voor de goede orde: wij weten waar we het over hebben. Huberta zegt altijd: "you can teach best, what you had to learn most". Dat geldt dus ook voor ons: wij zijn drukke baasjes, die graag altijd nóg iets meer hooi op de vork willen nemen. Niet voor niets hebben wij regelmatig het

gevoel dat ons in Saint-Jean-Pied-de-Port een spiegel wordt voorgehouden.

Wat je draagt dat ben jezelf

Tja, en dan de bepakking. Voer voor antropologen, lijkt het wel eens, als we weer zien dat de meeste pelgrims uit het noorden met grote rugzakken aankomen en de meeste pelgrims uit het zuiden met (veel) kleinere. Natuurlijk zijn daar soms heel praktische redenen voor. Diegenen die te voet bij ons arriveren komen, op een enkele uitzondering na, uit de noordelijke landen. Zij hebben vaak een tent, kookgerei en andere extra's bij zich. Maar ook veel "noorderlingen" die in Saint-Jean starten dragen zware rugzakken. We noemen het wel eens, half voor de grap, "een rugzak vol onzekerheden". Veel spullen worden immers meegenomen "voor het geval ..." en "stel dat". Voor zover wij weten staat het record 2004 in Saint-Jean op zo'n 25 kilo, meegeslept door een jonge meid uit Amerika. Ze is, bij wijze van spreken, op de eerste dag van haar tocht de berg weer afgerold en heeft toen besloten om toch maar een flink pakket terug naar huis te sturen. "Ons" postkantoor moet één van de meest winstgevenden zijn van heel Frankrijk.

De zware rugzak is natuurlijk ook een prachtige metafoor: wat draag je allemaal mee in je leven? Hoeveel ruimte heb je voor nieuwe dingen die je tegenkomt? Dit brengt ons op één van de mooiste aspecten van de *camino*: veel mensen lopen of fietsen hun tocht om een bijzondere reden, groot of klein. Dat geeft er een extra dimensie aan: meer openheid en focus, meer bewust-zijn. De afgelopen twee jaar hebben we dan ook veel boeiende en indrukwekkende verhalen gehoord van onze gasten. Over ingrijpende en ontroerende gebeurtenissen in hun leven. Over de wens of noodzaak om andere keuzes te maken, bijvoorbeeld door het verlies van een geliefde of een baan, of door een nieuwe fase in het leven. Over dromen en ambities voor de toekomst.

Het valt ons trouwens op dat er, behalve in enkele reisverslagen, relatief weinig informatie te vinden is over die meer persoonlijke dimensie van de *camino*. In reisgidsen en op websites wordt vooral aandacht besteed aan de techniek van de tocht: de route, de afstanden, de overnachtingsplekken, de schoenen of de fiets, enzovoorts. Daar is veel vraag naar, vooral bij de start: hoe ver is het? Linksaf of rechtsaf? Hoe is het weer? Waar kan ik eten en drinken? Ben ik zeker van een slaapplek? Dat is ook logisch. Op de *camino* leef je een ander leven en je moet dat zelf inrichten, al hebben nog zovelen voor jou de tocht gelopen of gefietst. En dat inrichten begint vanzelfsprekend bij de basisbehoeften.

Die extra, persoonlijke dimensie is ook veel lastiger te “pakken”. Het gaat om heel andere vragen. “Ik wil mijn tocht gebruiken om alles weer eens goed voor mijzelf op een rijtje te zetten”. “Wat wil ik eigenlijk echt en hoe ga ik dat aanpakken?” Dat laat zich niet beantwoorden met een routeschets of een paklijstje. Maar het uiteindelijk wel veel belangrijker, vinden wij. Het raakt niet voor niets de kern van onze activiteiten naast de herberg: Huberta werkt onder meer als coach voor mensen met loopbaanvragen en als trainer in cursussen “pensioen-in-zicht”. Daarbij staan centraal vragen als: wat is voor jón ècht belangrijk? Wat betekent dat voor het vormgeven van je verdere leven? Arno is geboeid door dezelfde vragen, maar dan als (interim)manager. Hoe komt het dat ook veel organisaties onderweg zijn met loodzware rugzakken en strakke schema’s, terwijl steeds opnieuw blijkt dat al dat regel en geplan weinig bestand is tegen de weerbarstige en dynamische praktijk?

Een tocht van betekenis

Voor ons is de “*chemin*”, de *camino*, een enorme bron van inspiratie geweest. En zoals anderen bewust kiezen voor de fiets, zo wilden wij beslist lopen. Alleen. Voor

ons was dat een keus voor “de menselijke maat”. In je eentje aangewezen zijn op “dat wat er is” en daar vervolgens mee omgaan. De kracht van de beperking. De tijd nemen om je te laten inspireren: door anderen, door de natuur om je heen, door ons erfgoed. Voor ons waren dat, op onze *camino*, even zovele ontdekkingen. De gastvrijheid die je onderweg ontmoet, in een tijd dat dat geen vanzelfsprekendheid meer is. De prachtige landschappen die je doorkruist, al leggen we met elkaar steeds meer beslag op de ruimte. De indrukwekkende cultuur die ons wordt aangeboden, als ... we er maar voor open willen staan. Dat realiseerden wij ons eens te meer. Zoals zovelen hebben wij

Vézelay: voor veel pelgrims een bijzondere mijlpaal

heel wat afgereisd en zo kennisgemaakt met andere werelden. Maar ondertussen lijken de symbolen van onze eigen, oeroude cultuur vreemden voor ons geworden. Een eeuwenlange keten van overdracht van “normen en waarden” lijkt verbroken. Zoals, bijvoorbeeld, voor miljoenen pelgrims vóór ons de ramen van de kathedraal van Chartres of het tympaan van de kerk van Vézelay een open boek waren, hèt Boek, zo kunnen wij ze alleen nog lezen aan de hand van een gids. Natuurlijk kunnen en willen wij die klok niet terugdraaien. Wèl kregen we onderweg een diep besef dat er al zoveel is. We hoeven het “alleen maar” te willen zien en voor onszelf betekenis te geven, in de wereld waarin wij leven.